

d'aquest, VII, 66n.).

DERIV.: *Misseratge* «advocacia» mall. (BDLC XII, 355) Per a +*misserada*, *missera*, +*missereria*, *misseria*, *missererjar*, *missererjador*, V. supra. *Missererjaria* *Misseret* *Missero*.

Senyor-avi *Senyora-àvia*

CULTISMES: *Senat*, pres del ll. *senatus*, -*ūs*, 'consell dels *seniores*' de la república romana [Eiximenis, *Boeci*, JRoig], i ja figura *senador* en les *VidesR* (però usat en el sentit 'senat', V. l'explicació del malentès en el gloss.); *senadornia* [S. xv, *Recull d'Eximilis* d'Ag.]; *senatori* [Lab.]; *senatorial*; *senatusconsult* o *senatconsult*

Senectut, pres del ll. *senectus*, -*tūtis*, 'vellesa': mot que passà al cat. per l'imperatiu «categòric» (no pas de cap filòsof alemany), de l'obra cabdal de Ciceró, *De Senectute*: ja figura en un parell d'escriptors dels Ss. XIV-XV; i «Vet ací Helisabeth, que parrà fill en la sua *senectut*» Alb. Bret., 612. *Seml* [Lab]: l'única cita d'*AlcM* és oportuna («tongue in cheek»): «La letal pruhija d'un amor *senils*», Guerau de Liost (alias Bofill i Mates, bon misser, ei!, en l'acc. de Palma, no vull dir la de Manacor ni la del CpTarr.), pres del ll. *senilis* 'propri de vells', en cat. 'vells decrepits'; *senilitat* *Insenescent*; -*escència*

Si no és ben bé cultisme, fou pres de l'oc. ant. i del llatí gallicà: *senescal* = oc. *senescal*, *senescalc*, b. ll. *siniscalcus*, *senesc-*, que provenen del fràncic **SINISKALK* 'el servidor de més edat' o 'servidor d'edat' = a.-al. ant. *senescalh*, format amb el germ. comú *SKALK* 'servidor' i *SINI-* = gòt. *sineigs* 'vell', *sinista* 'el més vell', esc. ant. *sina* 'herba revellida', 'herba d'antany'. En autors arcaics es troba una forma en -*lc* que sembla herència catalana directa dels francs co-fundadors de la nostra Marca: «Bernardi Raimundi *senescalc*», ross., 1105, «Guillelmi Raimundi *senescalc*», ib., 1145, «lo *senescalc* de Foix --- lo *senescalc* ---», 1272 (*InvLC*). *Senescalc*, *VidesR* (veg el gloss.)

Moment crucial fou l'epopeia de Pere el Gran, amb el seu raid històric, quan es presenta audaçment a Bordeus, i, cridant el *Senescal* d'aquella possessió anglesa, li fa notariar el fet que només ell ha acudit a l'històric desafiament, l'Anjou i el rei francès han forçat el rei d'Anglaterra a posar-li una emboscada, que falla, amb admiració del *Senescal*. Pere cavalca amunt i avall per tot el camp clos, ningú ve; i cavalcant de nou, repren la marxa cap a la glòria, burlador dels reis emboscats: «quant lo *senescals* hac assò dit, e l rey se trasc son caperò del cap e dix al *senescalc* ---», Desclot (§ 104, *NCl* III, 162 11, 12); «e l *senescalc* de Bordeu ---», «lo *senescalc*, qui era ---», «lo *senescalc* dix ---», «lo *senescalc* e la bona amor ---», «lo *senescalc* li hac dit ---», Muntaner (§ 87, *Casac*. II, 59 8, 59 10, 60 1, 60 3). I en el text de Muntaner van alternant les dues formes: *senescalc* 60.10, 61.19, 70 20, 70 16, 70 28, 71.2, 28, 72 10, 73.13, *senescal* 59 30, 62 28, 70 21, 71.5, 71 8, 71 24, 25, 28, 31, 72 25, 73.1, 6, 8, i segueix encara -*al*

En la fonètica occitana -*alc* aviat es reduïa a -*al*: en cas subjecte el pas de -*alcs* a -*als* és forçós des d'abans

del S. XIII, i fins en el XII, en aqueixa llengua. Des de Pere el Gran, la variant occitana es generalitza, probablement per influència d'aquella èpica jornada, d'immensa ressonància per tota Europa. L'*InvLC* des de llavors ja només troba *senescal* l'a 1322, 3 exs. de 1394-1424 i algun de més tardà *Senescal* en Eiximenis (*DAG*)

Senescala [Labèrnia]. *Senescalat* *Senescalta* [*DAG* 1487, *AlcM*]: amb variant «*senescalquina* de Carcassona», en una carta del Cerimoniós.

1 Sembla que podríem suplir *se<ne>r* per error haplogràfic (*e-e*), suposant que s'hagi perdut una tilde damunt la *e*. El cas és que la *r* no figura escrita amb sigla, car PPujol usa cursiva en tals casos i tenint en compte el que dic de *misser* (infra) potser ja tenim aquí un abreujament a la manera del fr. *sire* (< SENIOR). — 2 Com vaig explicar temps ha: Dubto molt que *senyer* hagi tingut, enlloc ni mai, una è oberta (com solen imprimir els editors moderns), puix que ve de SÈNIOR, i una E breu davant N, segons la llei de Fabra, *dóna é*. És un error envellit ja, però jo mai he ensenyat altra cosa que *senyer*. La raó que ha donat algú [encara *AlcM*] per creure que existí un *senyer* és que *senyer* i *mossenyer* es pronunciarien com *mossèn*, que seria *mossényer* escapat; però és impossible que es produís tal escurçament: el que n'hauria resultat és **mossenyer*. En realitat és contracció de *mossenyer(r)* En (*Pere*). Tant *mossèn* com el vulgar *mossan* [i el mall. *mossan*] resulten de la pron. proclítica *mosan*, però d'això no es dedueix que hagi existit un **senyer*, tan poc com un **sànyer* o un **sónyer*. És clar que *mossèn* és una pronúncia secundària extreta del grup fònic de la llengua real *mossèn-Pere*, *mossèn-X* (igual la forma local *mossenye*), en els quals l'únic accent cau sobre X, sobre *Pere* etc. en la llengua real. Però hi ha erudits que encara viuen amb l'esperit del «dòmine» que ensenya gramàtica. El mot isolat és una abstracció irreal, la llengua real solament coneix el grup fònic, la frase, i l'accentuació del mot espars depèn de la llengua real i no pas dels diccionaris i llibres de text. Per això hi ha filòlegs que encara no entenen la raó de les dobles accentuacions de mots com *perquè/perque*, *sinó/sino* etc. (fins es diu *mossen* en alguns llocs, com Aragó, cf. *DECH* v, 212a54-61) Tot això ja es va explicar en *EntreDL* III, 14, n 3; I, 133, n 22; cf. *LleuresC*, 286 (a 1943). Observarem que *sen* es pronuncia a molts llocs amb *e* i en altres amb *ɛ*, en altres intermedis: és igual, perquè tot és secundari, proclític. — 3 Devia ser «Lo rey los dix: — *Senyors*, veus ací lo noble comte de Proensa» (*NCl* XLVIII, 45). Ell o l'escriba pendrien malament la sigla de *er* per la de *or*: no creguem en aquest cas únic — 4 D'on resulta que *senber* també es canvia en *sene* en alguns llocs. A Aniana (Erau) diuen *nostre sène* per 'Nostre Senyor' (*Zaun*, *BhZRPb* LXI, 135 — 5 Transcrit per l'escrupolosa ploma del Dr. Isidor Macabich, *Sta M^a la Mayor*, *Crònica*s, 114 No cal dir que no existeix un *mossell* ni un *mossel*, encara